

ખનામે ખુદા.

પારસી એમ્પાયર
થીએટ્રીકલ કુ.

૨૫-૫-૭૭ ૨૬
પયામે-હક.

ના નાટકના ગાયનો.

મિનજીગ હાયરેક્ટર મી૦ ડેનીયલ ડવીડ.

નાટક મંજુર
જનામ મુનશી મુખ્યમંત્રી મુખ્યમંત્રી સાહેબ-
"આદેશ." નાગપુરી.

જાણી પ્રસિદ્ધ કરનાર કંપનીના માલેક.

અ આવૃત્તી પહેલી. તા. ૨૯ : ૪ : ૧૯૨૬.

સર્વ હક માલેકને સ્વાધીન છે.

કૌમતિયાર આના.

બનામે ખુદા.

નિવેદન.

થોડા સમય પહેલાં હું મારો ઉદ્દેશ નાટક ‘શર્ક-મુન’ના નામથી મુબઇની કદરદાન અને શોખીન પ્રજા સમક્ષ રજુ કરી ચુક્યો છું, મારી જે અદના સેવાને પ્રજા તરફથી સચોટ સરે આવકાર મળ્યો એમ જાણી મારો આ બીજો નાટક નામે “પયામે-હુક” આ પત્રી સેવામાં અર્પણ કરું છું.

મારા આ નાટકનો હેતુ “જાલિમ બાદશાહના જમાનામાં વફાદાર રહેત અને પ્રજાકિય નેતાઓની કર્તવ્ય નિષ્ઠા” (ક-જ) છે.

જાલિમ બાદશાહના જમાનામાં ખુદા અને સમ્રાટને માન નારાજો કેવી રીતે પોતાની જાળ ન અને કર્તવ્યપર અડગ રહ્યા તેમની કુવારી અને ખુમસુરત કન્યાઓપર બળાત્કાર કરવાની કે-શીશો થઇ જોર જીલમથી કર વસુલ કરવામાં આવ્યો અને આવા બળબિન સમયમાં પણ પ્રજા પક્ષના ખરા આગેવાનોએ “પયામે-હુક” (સા-ચો પયગામ) કહી સંબળાવવામાં માત્ર બહાદુરી વીરતા આત્મસમર્પણ સંતોષ અને શાન્તિનેજ પોતાનો હથીવાર બનાવ્યો અને જોજ હેતુથી મેં મારા નાટકનું નામ “પયામે હુક” રાખ્યું છે.

જો મારી આ અદ્ય સેવાને કદરદાન પબ્લિક ખ્યાનમાં ાશે તો હું મારા કાર્યની સફળતા માનીશ.

પ્રજાનો નમ્ર સેવક,

આબજ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮-૧૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ પચાસે ૨૩

વિષય ૪૪૬૮:૨.૪

નાટકના પાત્રો.

પુરુષ પાત્રો.

શરર અંગેજ—શરર આખાદનો નાસ્તિક (ધર્મરને નહીં માન-
નારો) જાલિમ આદશાદ.

ખલીલ—કૌમી આગેવાન, (પ્રજાકિય નેતા.)

મહુમુદહસન—ખલીલનો મિત્ર.

શૌકત—ખલીલનો બહાદુર દિકરો.

મશીર—શરર અંગેજનો પ્રશામદી સલાહકાર.

શાતિર—એક મનહૂસ વકીલ.

મદનમોહન—ડાકટર—શાતિરનો મિત્ર.

ચક્રમ—એક છાપા વેચવાવાળો, પછીથી શાતિરનો નોકર.

સ્ત્રી પાત્રો.

નસીહત—શરર અંગેજની દિકરી.

ખાનમ—એક ખુશસુરત સ્ત્રી.

જતતી—એક ખુશસુરત કુમારીકા.

સુપિલા—ડાકટર મદનમોહનની પ્રિયતમ.

ખિમલા—શાતિરની નવમી સ્ત્રી.

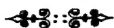
રંગીલી—એક મનહૂસ સ્ત્રી પછીથી શાતિરની પર્ણિતર.

અ ઉપરાંત સ્ત્રીઓ, આળકો, કેદીઓ, સીપાહી, દરબારી.
સહેલીઓ, નાચનારીઓ: વિગેરે । ગેરે.

નાટકનો સાર.

અંક પહેલો.

પ્રવેશ પહેલો.

(સ્તુતી.)

પ્રવેશ બીજો.

શરર આખાદના જલિમ ખાદશાહ શરર અંગેજની ગરીબ અને દયાજનક રમયત શરર અંગેજના જુદમથી ધરખાર વગર બટકતી ફરે છે ખલીલ અને મહમુદ આવી રમયત અને ખાદશાહ બન્નેની શું ફરજ છે. તે પર પોતાનો વિચાર જાહેર કરે છે. એટલામાં એક ગરિબ માણસ પોતાની સ્ત્રી અને બચ્ચાઓ સહિત આવી શરર અંગેજના જુદમની ફરિયાદ કરે છે. ખલીલ પોતાના બહાદુર દિકરા શૌકતને તેઓની ખાતરદારી કરવાનો હુકમ કરે છે, અને પોતે શરર અંગેજના જુદમથી ગરીબોને બચાવવાની પ્રતિજ્ઞા કરે છે.

પ્રવેશ ત્રીજો.

શરર અંગેજ પોતાના છુપા ભોંયરામાં કેદ કરેલી બે ખુબસુરત સ્ત્રીઓ જન્નતી અને ખાનમ ઉપર બળાત્કાર કરે છે. બન્ને પોતાની ઇચ્છાત બચાવવાને ખાતર જીવ આપવા તૈયાર થાય છે. શરર અંગેજ પોતાની નીચ કચ્છામાં નિષ્ફળ જવાથી ક્રોધમાન થઇ જન્નતી અને ખાનમ પર પોતાનો દયાવ જાહેર કરવાને બન્નેના બચ્ચા અને સગાવહાલાઓને જુદમથી વિધી નાખે છે.

પ્રવેશ ચોથો.

શાતિર વઢીલ ઉર્ફે ચુલકટકે પોતાની સાત સ્ત્રીઓના મરી જવાનું રહન કરતો દાખલ થત થાય છે. ત્યાં સુપિલા નામની એક ન્યુ બાઇટની બણેલીબણેલી સ્ત્રી આવે છે શાતિર તેના આમળ પોતાનો પ્રેમ બહાર કરે છે. સુપિલા તેના પ્રેમનો અસ્વિકાર કરી તેની એક સહેલી બિમલા સાથે લગ્ન કરાવી આપવાનું વચન આપે છે. એટલામાં બિમલા પણ આવી લાગે છે. શાતિર અને બિમલાની છેલ્લાડ.

પ્રવેશ પાંચમો.

શરર અંગેજ પોતાના શયનગ્રહમાં મદિરા પાન કરતો નગરે પડે છે. ખલીલ ત્યાં દાખલ થઇ શરર અંગેજને ગરીબ રહતપર દયા કરવા વિનંતી કરે છે શરર અંગેજ તેનું અપમાન કરે છે. ખલીલ ગરીબ રહત તરફથી વેર લેવાની ધમકી આપી ચાલ્યો જાય છે.

પ્રવેશ છઠો.

સુપિલા, બિમલાને શાતિર સાથે પર્જીવા સમજવતી દેખાય છે. શાતિર તેના હોસ્ત મદનમોહન સાથે દાખલ થાય છે. સુપિલાના સમજવવાથી બિમલા શાતિર સાથે લગ્ન કરે છે. લગ્નની ખુશીમાં બધા સથે મલી મદિરા પીયે છે અને નિશાની તરંગમાં આપસમાં લડી મરે છે. મદિરાની ફળેતી—

પ્રવેશ સાતમો.

શરર અંગેજ પોતાના સિંહાસનપર વિરાજમાન થઈ બે દેખાય છે, ખાનમ અને જન્નતી ને બેડીઓ પહેરાવી દાજર કરવામાં આવે છે. શરર અંગેજ પાછો એક વખત બન્નેને પોતાનો નીચ વિચાર પૂરો પાડવા કુકમ કરે છે. બેડે તેના કુકમને તુચ્છકારે છે શરર અંગેજ ગુરસે થઇને તેઓને મારી નાખવા તૈયાર થાય છે.

તેટલામાં શરર અંગેજની દિકરી આવી પહોંચી અનેને અચાવે છે.
 અને પિતાને ગરીબ સ્ત્રીઓપર જુદમ નહીં કરવા સમજાવે છે.
 પણ શરર અંગેજની દિકરીને પોતાના નીચ વિચારોમાં નડતર રૂપ
 સમજી કતલ કરવાને તૈયાર થાય છે તેજ વખતે ખલીલ આવી
 પહોંચે છે અને નસીહતને અચાવી લે છે.

ટેબલો—૬૫.

અંક બીજો.

પ્રવેશ પહેલો.

ખલિલનો દિકરો શૌકત ગરીબ પેશ્વાઓની માવજત કરતો દેખાય છે.

પ્રવેશ બીજો.

ખલિલ અને નસીહત પોતાની ગરીબ કોમને શરર અંગેજીના પંખમાંથી છુટકારો અપાવાની સલાહ કરે છે ત્યાં શરર અંગેજી આવી પહોંચે છે અને પોતાની દિકરોને ખલિલ સાથે જોડાંતમાં વાતો કરતી જોઈ ગુસ્સે થાય છે અને ખલિલને પકડી કેદમાં મોકલાવે છે.

પ્રવેશ ત્રીજો.

રંગીલી જેના આગળ પાંચ વર મરી ગયા છે તેઓનું રૂદ્ધ કરતી દાખલ થાય છે. ત્યાં શાતિર પશુ તેની આગલી આઈ સ્ત્રીઓ અને નવમી વિમલાનો વિલાપ કરતો આવે છે તે પછી શાતિર અને રંગીલીનો મેલાપ જોઈમાં લગના કોલ કરાર.

પ્રવેશ ચોથો.

શરર અંગેજી પોતાની દિકરી નસીહતને બાપની તરફેણ કરવા ઉશ્કેરે છે. પશુ નસીહત ગરીબોનીજ મદદ કરવા પર અડગ રહે છે. ત્યાં શૌકત પશુ આવી લાગે છે અને પોતાના બાપ ખલિલને કેદમાંથી છોડાવી લાવવાની અને નહીં તો પોતે પશુ કેદમાંજ રહેવાની પ્રાત્ન કરે છે. શરર અંગેજી અને શૌકતનો મુકાબલો.

૮

પ્રવેશ પાંચમો.

શાતિર અને રંગીલી બેઠની નજરમાં લગ્ન કર્યા પછી એ તાસીર પેદા થાય છે કે જે કોઈ એ બેઠની સામે આવે છે. તે થોડીવારમાં મરી જાય છે અને લોકો તેઓની સામેથી નજ નીકળે એટલા માટે આ વાત છાપાઓમાં પ્રગટ થાય છે ચક્રમ નામનો એકછાપા વેચવાવાળો આ ખબર સહુને સંભલાવે છે. શાતિર અને રંગીલી પોતાની બદનામીના કાર્યો જાલાકી કરી તે છાપા વેચવા જાળાને નોકર રાખી લે છે.—

પ્રવેશ છઠો.

શરર અંગેજ કેદખાનામાં ગરીબ કેદીઓ પર અનાજ પાણી બંદ કરી દે છે. કેદીઓ જુખ ખાસથી હેરાન થાય છે ખલીલ તેઓને ધીરજ આપવાની કોશીશ કરે છે શરર અંગેજ આવી ગરીબ કેદીઓ પર વધારે જુલમ શરૂ કરે છે. ખલીલ બનતી કોશિશે તેને નેક સદલાક આપે છે. અને આખરે કંટાળી ખુદા પાસે જાલિમના જુલમથી ગરીબોને બચાવા પ્રાર્થના કરે છે. ખુદાની કુદરતનો અમતકાર.

ટેબલો—ડ્રાપ.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ પહેલો.

શરર અંગેજી ખુદાની કુદરત નો અમતકાર જોઇ પોતાના બિચારોમાં સુધાયલો જણાય છે. તેનો ખુશામદી મશીર આવીને ખબર આપે છે કે તમારી દિકરી નસીહત ખલીલપર આશક પડી છે. આ ખબર સાંભળી તે નસીહતને ખેડીએ પહેરાવી હાજર કરવાનો હુકમ આપે છે નસીહત આવી પોતાના પ્રેમનો ઇકરાર કરે છે શરરઅંગેજી તેને પશુ કેદમાં મોકલાવે છે તેટલામાં આમિતી એક ખીજી ખબર આવે છે કે બાવીસ હજાર બળવાખોરો બાદશાહી કિલ્લા પર હુમલો કરવાની તૈયારી કરી રહ્યા છે. આ અબકિત ખબર સાંભળી શરરઅંગેજી તેઓનો મુકાબલો કરવા જાય છે.

પ્રવેશ બીજો.

શાતિરની ચમકુત જીવી નજરનું તીર રંગીલીને પશુ ખાયલ કરી નાખે છે. આખરે રંગીલી બીમાર થઇ પરલોક પહોંચી જાય છે. મોહલલાવાલ અને પાડોશીએ શાતિરના નામથી જોબર થઇ જાય છે અને પંચના હુકમથી તેને દેશપાર કરે છે.

પ્રવેશ ત્રીજો.

નસીહત કેદખાનામાં ખલીલ આગળ પોતાનો પ્રેમ જાહેર કરે છે. ખલીલ તેને પોતાની દિકરી સમાન સમજે છે. આ જોઇ નસીહત ધણી ખુશ થાય છે અને પોતાના પ્રિદા રૂપી પ્રેમની હકીકત દરજાવે છે. ત્યાંજ ખુશામદી મશીર શોકતને કેદમાં પુરવા લઇ આવે છે. અને ખલીલને ખબર આપે છે કે શરરઅંગેજી તરફથી બાવીસ હજાર બળવાખોરોને કેતલ કરી નાખવાનો હુકમ થઇ ચુક્યો છે આ શોકજનક ખબરથી ખલીલ દખી થાય છે.

પ્રવેશ થોથો.

શાંતિર મ્યુનિસીપાલિટીની ગાડીમાં રંગીલીની લાશ લઈને નીકળે છે. અને તેણીના મરી જવાનું માતમ કરે છે.

પ્રવેશ પાંચમો.

ખલીલ બાવીસ હજાર માણસોના કતલથી દુખી થયેલો દેખાય છે. ત્યાં શરર અંગેજ આવાને કહે છે. કે જે તુ તારા દિકરા શોકતનું બળીદાન આપે તો હું બાવીસ હજાર માણસોનો ગુનોહ માફ કરી દઉંશ. ખલીલ બા હુકમને પણ પરવગદિમાર તરફની બાબમાઈશ સમજી કબુલ રાખે છે. શરર અંગેજના હુકમથી જલ્લાદ શોકતનું મથુ છઠાડી દેવા તૈયાર થાય છે? તેટલામાં નસીફત આવી પહોંચી જલ્લાદને ગોળીથી મારી નાખે છે અને શોકતને બચાવી પોતાના બાપને દેઢ કરી લે છે. ખલીલ અને કેદીશો તેનો હિપશર માને છે. શરર અંગેજનેત આંત.

ખનામે ખુદા.

૧

રખ તોરી શાન ખ્યારી ખ્યારી
 ચમકત કુદરત બુજવો કુલસે વહહતકી મય સાગર બુલસે
 સોસનયે બોલી સુખુલસે સુખુલને બુલબુલસે બુલસે-રખ
 બગેં દરખ્તાને સખ્જ દર નજરે હેશ્યાર
 હર વરકે દક્તરેસ્ત માઅરિક્તે કિરદિગાર
 બુલશનમે બુલકારી ન્યારી બુલકારી પરબાદે બહારી
 હમ્દો સનામે તોરેબારી
 પત્તા પત્તા બુન્યા બુન્યા બૂટા બૂટા ડારી ડારી-રખ

૨

સાના આલમ દેખા બલી હય
 બૂટી દિલદારી સારી દિલમેંબ ખુદા ન હયા ન હયા ચે
 જમાના મતલખકો
 હમ સમજે નિમંલ જલ જસકો વો નિકલા મયલા
 દિલદાર પિતા સખ હય છલિયે ન કિસીકો ડર રખકો-

૩

દિલ ફરિશ્તો કે સંબાલેસે સંબાલે ન ગયે
 કોન કહતા હય ફલક પર મેરે નાલે ન ગયે
 આસમાં જયસે વતનસે હય નિકાલા હમકો
 ઉસ તરહસે કબી અરમાન નિકાલે ન ગયે
 અખંસે શિકવા રકીબોંસે શિકાયત કેસી
 કૌમસેબી મેરે ખચે તો સંબાલે ન ગયે

ખાંકી અહાને મારડાલા મય મર ગઈ રામ
 તીરે નજરકા મારા બાલા રામ રામ-ખાંકી
 કૃષ્ણ કનૈયા મોરે સપનેમેં આય સપનેમેં આઠે
 મુરલી બજાય
 મુરલી બજાકે મનકે રિઝાય મન મોરા મોહનન્દ
 લાલારે રામ રામ-ખાંકી

નહિ ચલતા હય ધન્દા વડીલોંકા, સય હય ખુરા હય
 ફન્દા વડીલોંકા.
 બાદમેં ગાહક ખાત કરે, આર પહલે રખદે નોટ શાયવા લેકા
 મુઠ્ઠાનાં હોતો માંગે આપર કોટ.
 દોનોં ગાહક પરચે કરતે ખુફિયા ખુફિયા ચોટ ઇતની ઝંઝટ
 કરતે હંચ આર ફીર ધન્દે મેં ખોટ.
 હુવા ધન્દા હય મંદા વડીલોંકા—

મોહન તોરી કયસી અંખિયાં લાખનજીયા લલચાય.
 લાખનજીયા લલચાયવો તોરી અંખિયાં.
 સુરત લોલી બાલી બાલમ ચાલ મતવાલી બાલમ.
 બરછીન નજરકી દિલપર માર અરે ર ર ર હંચ.
 મધ બરે નયના પહને વાપર હીરે કા ગહેના તેરા
 કયા કહેના હય સરકાર વાહ વાહ.
 લોલે બાલે સયાને મધબરી અંખિયાં ને લૂટલિયા સંસાર
 ઉંહું
 કરબોરી પડે પૈયાં ચોરી ચોરી આયે સૈયાં બરબોરી કરે
 ગુજ્યાં મંચતો ગઈ હાર.

ન માર ચારાં સાનુંવે રમ્બાં દે નાલ.
 ચાર આવણુ ગેઓ દિન કેડે-અખિયાં દે વિચ લાવણુ ડેરે
 ઝુટે કૌલો કરાર ચારાં સાનુંવે—
 જે તુ દુર પયા બાણુ ન દેસાં ગલે વિચ પલડા અરજ કરેસાં
 સાનુંબી લેચલ નાલ ચારાં સાનું.—

ચે ન શેકા નયા હય તરાના
 મુઝે મિલકર કિયા હય નિશાના
 સાગર ભરના લે ભરના—ચેનશેકા
 ખુશ આતા હય ઇનકે બનાના
 ભામ દેકર હમીકે નચાના
 કિસ કિસ દુખકા ગમ કરના—ચેનશેકા
 કિસે બાકર મુનાએ ફસાના
 ચાર લો ગોંજા ચાંટે લગાના
 નટખટ ડરના બુલ કરના—ચેનશેકા.

માર કટારી મરબાના કિસીસે દલ ન લગાના
 પડી જો બુલદ નજર સરપે એક બલાઆઈ
 ચે દિલકા આનાહી શાદિદ હય કે કબાઆઈ
 શબે ફિરાક મે છુને કે ચે પડે લાલે
 કીયા જો દફન તો મરકદસે ચે સદા આઈ—માર
 શુજરતી રાત હય આશીકકી ઇનતેબારીમે
 હુવા જો દિન તો વો કટતા હય બેકારીમે
 ખુરી બલા હય કિસીકા કિસીપે દિલ આયે
 તમામ ઉમ્ર શુજરતી હય આહો બારીમે—માર

સિતમ હરદમ નએ હમપર સિતમ ઇબાદ કરતે હંચ
 બડે મેદદ હંચ બલિમ બડી મેદાદ કરતે હંચ
 ન મજલૂમેંકી આહે લો સમેટો સખ મત ઇનકા
 ફરિશ્તે ઝાંપ ઉઠતે હંચ ચે જળ ફરયાદ કરતે હંચ
 ખુદાકી બરકતે નાજુલ હોં ઉન આસૂદા હાલોં પર
 મુસીબતમેં હરએક મેકમકી જો ઇમદાદ કરતે હંચ

સખપે સિકકા જમાઉં ગોરે ગાલોસે કહીં ઘાતોંસે
 બાતોંસે ચાલોંસે
 હુંખિરાજ આજમંચ તો ગોરે ગાલોંસે નહીં તો બાંધુંગી
 મુશકે લાંબે બાલોંસે
 મુસહકે રૂખપે જેમુહંચ કુરખાં હુવે
 આજ કાફિર બી રુચે મુસલમાં હુવે
 કાઠ પૂછે ચે મેરે ચાહને વાલોંસે નહીં તો બાંધુંગી મુશકે
 લાંબે બાલોંસે.

કૈસી કિસ્મત હય ધુરી હાયરે ચે રાંજે અલમ.
 હાકતર મરગયા હાયરે ગમ હાયરે ગમ
 કલકા ચે જીકે હય કાલી કોકયા મંચને હજમ.
 અપના કિસ્મ કયા કહું આ ગઠ મંચ પાંચ ખસમ.
 આંરતો કાતો ગોયા જનાલી જનાલ હુવા શાહરોં કાતો
 જમાનેમે ગોના કાલ હુવા.
 એકલી અપના નાહં ચાહનેવાલા નિકલા શામકો ચાલી
 હુવી સુબહ જનાળા નિકલા.
 ખાવિન્દો કે તો મરનેસે મેરા નાકમે દમ—કૈસી કિસ્મત.

કયા નિરાલી ખૂબી હય ચે હમ દોનોંકી ચાહમેં
 દોનોં મિલે કિસ્મતસે આંર અંકકા મુશકા રાહમેં.
 આપને દેખીથી અસી ખાત કિસીકે વ્યાહમેં.
 લાખ લાખ શુકે હય અલ્લાહકી કરગાહમેં.
 ચે ન હસતસે ન દુશ્મન દુન્યા આંર સરકારહો.
 મુહલ્લેવાલોંસે શાયદ જૂલી આંર બારહો.
 એક એકકી નજરસે કહીં એક એક ન બીમારહો.
 આગે અબ ચે દેખના હય કસે બેડા પારહો.
 ચે મુવા મરતા હય દેખું સાલમેં ચાં માહમેં—

હમ કયા હંચ ચે ફસાને રૌશન જહાંનપર હંચ.
 એહેલાં હમારે લાખો હિંદુસ્તાનપર હંચ.
 કહેતે હંચ જીનકો તારે આહોંકે હંચ શારે.
 પહેલેથે અપને દીલમેં અબ આસમાનપર હંચ.
 મરહબકે સરકો તોડા ખબર ખીટા કે છોડા.
 અબ તક હમારે કીસ્સે સબકી જખાન પર હંચ.

એક મવાલી ગયા કોતવાલી સિપાહીને રગડા દોપૈસે
 જવાન જોડે છુડા ખાવિંદ દોનોંકા ઝગડા દો પૈસે
 એક સાહુકાર ગયા ચકલેમેં જાકરે અકડા દો પૈસે
 સુનકર ગાના હુવા રવાના ફિર સર પકડા દો પૈસે
 રેસમેં ચારો એક ખિલાડી કરનેકો બેપાર ગયા
 અપની પધડી લડકીકા કુરતા જોડેકી સાડી હાર ગયા
 મોટર જયસા રેસમેં પહોંચા નિકલા તો છકડા દો પૈસે
 —જવાન જોડે

સુફેદ ખલીમેં એક મુસાફર પહોંચા છકડે છૂટ ગયે
 ઇધર ઉધરસે નિકલે મવાલી બેચારેકો લૂટ ગયે
 ફિરબી પોલિસવાલોંને ઉંકો ન પકડા દો પૈસે
 —જવાન જોડે

નઇ ખબર ચે સુનલે સારે જીને ઈસજા હાજીર હોં
 સામનેસે કોખ ન નિકલે જીસ જા રંગીલી શતિર હોં
 મુલે બટકે જો આગે ગયા ઉસે મોતને પકડા દો પૈસે
 —જવાન જોડે

૧૬

૧૬

સુનકિર નકીરસે હય કયા ઇન્કા હોસ્તાના
 હો રોજ ઘરમે ઈરી ઓર ફિર અહમ રવાના
 છન્કો નહીં બુરૂરત ઉન્કી હય ચાર છન્કો
 અલ્લાહકેબી ઘરકા ઉલટા હય કારખાના
 નન્વી બચી ન બેરૂ અબ કયા કફ બતાઓ
 છત્તીસ દિન ખિલાયા અફગાનિયોંકા ખાના
 મિલતી નહીં હય બેરૂ ફિરતાહું મારા મારા
 કુરલેસે પહોંચા દાદર દાદરસે પહોંચા થાના
 હો દિન કિયામ કરકે સીધી લહદમે પહોંચી
 કયા હય સરાય ફાની મેરા ગરિબ ખાના

૧૭

હમતો બિસમિલ હુવે નિગાહે દિલબરકે
 હસીન કૌલ કિયા કરતે હંચ મુકરતે હંચ
 ઓર આશિક ઉન્કે કહેકા ચકીન કરતે હંચ
 તુમ્હારી ચાહમેં બે બાનસે ગુબરને હંચ
 તુમ્હારે ઇશકમેં બે બાનો દલસે મરતે હંચ
 ઉન્કે મરકદ બનેગે સંગે મરમરકે—હમતો

૧૮

હુવાયું ઉનકા રૂખવકતે ઇતાબ આહીસતા આહીસતા
 કે બચસે રંગ પર આયે ગુલાબ આહીસતા આહીસતા
 વો ખુલ ખેલેંગે ખિલ અચદિલ કે પહેલી વરલકી શબ હય
 મીટેગી શમ બાયેગા હેબાબ આહીસતા આહીસતા
 હુવા તારે નિગાહે આશીકાં કાયે હુબુમ ઉસપર
 કે દોહરી હો ગર્ષ ઉનકી નિકાબ આહીસતા આહીસતા

શરામે તુંદ હય પીતે નહીં અંચ સેખ ઇસે એકદમ.
 હુંજુર આહીસતા આહીસતા જનાળ આહીસતા આહીસતા
 ઉઠાન આધનેમે કયાં ટેખતે હો તનકે જોખનકા.
 અલી કમ નહો આયેગા શબાળ આહીસતા આહીસતા.

કયા સરપર આફત આઈ હય અય મેરેબારી તાલા
 મારો પીટો ઈયરો પહેલે કરનેહો મૂં કાલા

અળ આગે અલ્લાહહી સળકી હય લાજ રખનેવાલા
 વકીલકે ઘરપર પડાહો જળ સરકારી તાલા

યે જૂતા હય
 યે લાઠી હય
 યે ધુંસા
 મારડાલા
 કયુ બીટના
 બોલો ચાચા
 મારો
 હાંડો ખાલુ ખાલા

ચલી ઉલટી હવા યે જહાનમેં હાય ગઈ હસવી જોઈબી
 કબ્રસ્તાનમેં

વાહરે શાતિર ખુબ હી બિગડા તેરે ઘરકા કામ ઇફતારી
 ઔર સિહરીકા કયા હોગા ઈન્તેજમ

કયસે રોજે રખુંગા રમજાનમેં—

જોર મર ગઈ યચોને હય ઘરસે નિકાલા ઉસપર યે
 ખુબી હય ચારો કરકે મૂં કાલા

પડા સરકારી તાલા હય મશાનમે-

જોડતા હય હાથ શાતિર ચશ્મ અપની નમકરે
કુચ્છ જીયાદા ઓર કુચ્છ માઅમૂવી ઓર કુચ્છ કમ કરે
જીતને સટ્ટેબાજ હો ઇસ જાપે ઉસ્કો ગમ કરે
રેસકે જીતને બિલાડી હો મેરા માતમ કરે
એકને લાઠી એકને ધુન્ડા એકને મારી લાત એકને
મૂછે એકને દામન એકને પકડા હાથ

યે વકીલોંકી હય ઈજ્જત હિન્દુસ્તાનમે-

જોરૂ મર ગઈ શાતિર બાઈ હો ગયે પરેશાન-પંચોડો

તો ઘર હો સુબારક ઉસ્કો કબ્રસ્તાન

હમલી તકિયા લગાએંગે મસાનમે-

સર્વોત્તમ દેશી દવાશાળા.

૩૦ ગોકલદેશ તેજપાલ હાઈ સ્કુલ સામે.
શેઠ ભગવાનદાશ આપુલાલના માળામાં પહેલે માળે,
કાલબાદેવી, પો. નં. ૨.

અમારે ત્યાં દરેક જાતના દરદીઓની સારવાર
કરવામાં આવે છે.

શુદ્ધ સ્વદેશી વનસ્પતીના રસની

સર્વોત્તમ ગુટીકા.

કીંમત ચાર ગોળીનો રૂ. ૧૧.

ધાતુને વધારી તુરતજ અમત્કારીક અસર કરે છે. હંમેશા
સર્વોત્તમ રસ તથા સર્વોત્તમ ગુણ વાપરવા ખાસ બહા-
મણ કરવામાં આવે છે.

ફાવટો ન થાય તો પઈસા પાછા
આપવામાં આવશે.

અમારી દવાશાળાના વારસીક રૂપીઆ પચીશ બરી મેમ્બર
અર્ધ લાલ મેળવી સેંકડો રૂપીઆનો ખચાવ કરો.

પ્રોગ્રાઈડર

વૈદ નાથાલાલ સુંદરજી ચૌરવાડકર.

જુની અને જાણીતી માહાલે કુંપની ની ટોપીઓ ખરીદો.

—:૦:—
જેવી કે

ડબલ એન, હંજેરીયન, તથા ઝવેરી
કેપ, અમારી જાણીતી ટકાવ અને
દેખાવમાં ઘણીજ સુંદર છે.

તે સીવાય

બચ્ચાના ફેન્સી ડ્રેસો તથા ફરકે
ગંજફરાક, મોબાં, ફમાલ વીજેર મલશે.
એક વખત પધારી ખાત્રી કરો.

ઠેકાણું

મારવાડી બજાર.

મુંબઈ.

આ નાટકની ચોપડી, મહમદ અબ્દુલ રહેમાને ખિલાફત પ્રેસ,
સુલતાન મેનશન, હાંગરી નં. ૯. મુંબઈમાં છાપી, અને કંપ-
નીના માલિકે પોતાને માટે પસિદ્દ કરી છે.

